

Tiszta ügy

Ne szépítsük a dolgot: koszosak vagyunk.

Kitűnő fogorvos barátom a napokban ezt mondta:

— Kár, hogy Magyarország csak egyszer szabadult fel!

— Miért? — kérdeztem.

— Mert nálunk évenként csak egyszer van tiszta. Április negyedikén. Ha a felszabadulás évfordulója több dátumra esnék, egészen takaros ország lennénk.

Egy festőművész arról panaszkodott, hogy Budapest utcáin nem tud festeni. Fővárosunk kikoptatta magát a képzőművészetből. A házak szürkék. Öregszürkék. Füstösök. A hajdan vajszerűre, halványzöldre, rozsdabarnára, narancsárgára vakolt épületek színben alig különböznek egymástól. Mindegyiken ugyanaz a neorealista smogg-glazur. A homlokzatok idült pszoriázisban szenvednek. Hámlik a bőrük, pereg róluk a vakolat, télen-nyáron vedlenek. A szecessziós díszítményeket por és füst fűtte be. Mit kezdjen ezzel a látvánnyal egy festő? A szürkét fesse szürkével? A színtelent színtelenül?

De Gaulle tábornok néhány éve megmosdatta Párizst. Szabályosan. Dörzskéfével, szivaccsal, szappannal. A Notre-Dame szárnyas ördögeinek fejét ugyanúgy lesikáltatta, mint a jeles hadvezérek szobrainak hónalját. Amikor Párizsban jártam, még tüntettek is a katonaság államfő intézkedése ellen. A város „patináját” féltették. Azóta a tábornok meghalt, a tüntetők elvonnak, de Párizs szebb, mint valaha.

Nemrég egy svájci vendéget kaulaoltam.

— Hogy tetszik Budapest? — kérdeztem tőle, szokás szerint.

Röviden elgondolkozott.

— Budapest gyönyörű város. Csak tudja... hogyan is fejezzem ki magam... kissé elhanyagolt...

Nem vagyok mániákus rendszertető. Se bacilus-fóbiás. Nem szoktam kesztyűben cigarettázni, gézkötéssel a számon aludni, lakásomban a porszemeteket géppisztollyal üldözni. Mit mondjak? Engem a mértani rend, a műtőbe illő sterilitás inkább idegesít. Akkor is ideges lettem, amikor átutaztam Svájcra. Patikatiszta házak, vonalzóval meghúzott utak, szabályos négyszögekre szabdalta mezőségek. Azon gondolkodtam, mikor kellene jobban lábat törölnöm: ha valamelyik házba, vagy ha a házból az utcára lépnék? Hiszen a gypepszönyegek is mintha ki lennének porszívózva. A sínek mentén rendben nőtt a gaz. S a juhnyáj talán szagosfürdőt vett, mielőtt kihajtották legelni.

Úgy hiszem, svájci vendégünk nagyon kíméletesen fejezte ki magát.

Aztán a pesti udvarok, kapualjak, lépcsőházak.

A füstölő kukákkal.

Emlékszem, Helsinki egyik bérházának folyosóján gondterhelten szaladgáltam egy kilobbant gyufaszállal. Hová dobhatnám? Hol rejtethetném el? Végül zsebrevágtam.

— Mondd — kérdeztem finn barátomtól —, nálatok mindenki rendben tartja a házatáját?

— Muszáj — felelte.

Barátom elmondta, hogy Helsinkiben egy Tisztaságellenőrző Hivatal működik. Alkalmazottai foglalkozásszerűen járják a várost.

Ha bárhol mocskos lépcsőházra, eltakarítatlan szemétre, asztalon felejtett, mosatlan tányérokra bukannak, a tulajdonost megbüntetik. Nemhiába, hogy az étteremben kis gazella-lányok cikáznak. Egy pecsét az asztalon — és szivacsot tartó kezük máris odakap. Néhány csikk a hamutatóban — s már borítják is a tálcára. Előfordul, hogy a legvásottabb cégeket alkalmi kényszerszünetre büntetik.

Valami tréfás fenyítéssel mi is kísérleteztünk.

Erdemes élclapunk, a *Ludas Matyi* néhány éve rovatot nyitott. Afféle bolondos vetélkedőt „A legmocskosabb kerület” címért. De a rovatot anyagbőség miatt meg kellett szüntetni. Hová adják a képletes Arany Kupa Díjat? Budapest kerületei holtversenyben maradtak egymással.

A múlt héten Miskolcon akadt dolgom.

Személyvonaton utaztam. De mint egy száműzetésbe.

Az első osztályú kocsis plüssüléseiből dőlt a por. A dohányzó szelencék leszakítva. Az ablak átláthatatlan, mint a zsírpapír.

— Legalább az ablakokat lemoshatták volna...

A kalauz fokhagymás kolbászt és kenyeret evett, aktatásakából.

— Bajos dolog ez, kérem. Tudja, hogy egy ilyen kis kávédaráló hány kilométert szalad naponta? Budapest és Szerencs között, oda-vissza, oda-vissza. Még éjszaka is. Nincs kérem itt idő a kozmetikára...

Moszkva—leningrádi vonat-utamra gondoltam. Az állomásokra, ahol a várakozás néhány perces idejét kihasználva, overallos takarítónők rohanták meg a vonatot. Forró vizet zúdítottak az ablakokra, és partvisnyelű borotvával húzták le az izgága oldatot.

Ismétlem, nem vagyok rendmániás. Se önkéntes KÖJAL-megbizott. Se titkos trágyadetektív. Tulajdonképpen rendes sem vagyok. Íróasztalomon villával lehetne megforgatni a kéziratokat, akár a silótakarmányt s csak másnaponként cserélek inget.

De külső elzűllésünk kezd agasztóvá válni!

Annál is inkább, mivel hamis képet ad egy ország lelkiállapotáról.

Nívósabb hírlapírók némi tanulsággal szokták a cikküket lezárni.

Bízom benne, hogy az új lakbértörvény anyagi alapot nyújt az épületek karbantartására. A házfelügyelők „tömbösítése” se épp a köztisztaságot szolgálta. És lemácsolhatnánk talán a finn példát is.

De mindez kevésnek látszik.

Valamennyiünk nagyobb figyelmére van szükség.

Egyebek közt arra is, hogy a kabátzebeimet ne menet közben ürítsem ki az utcán.

Elsai Dongrány